

COMMISSIEDEBAT MESTBELEID 13 SEPTEMBER 2022

Op 13 september staat een Commissiedebat Mestbeleid met minister Staghouwer gepland. Op de agenda staat het 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn en de derogatie. De waterschappen zijn bezorgd over de kwaliteit van het oppervlaktewater en vragen aandacht voor onderstaande onderwerpen.

Doelen halen Nitraatrichtlijn en Kaderrichtlijn Water opdracht voor NPLG

In alle landbouwgebieden in Nederland zowel op klei-, veen, zandgronden voldoet de kwaliteit van het oppervlaktewater niet aan de doelen van de Nitraatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water (KRW).

Met het 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn worden de KRW-doelen voor oppervlaktewater in 2027 niet gehaald. In het addendum van dit actieprogramma staat dat het kabinet het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) de taak opdraagt om met een gebiedsgerichte aanpak in 2027 de doelen van de Nitraatrichtlijn en de KRW te realiseren. Dit betekent dat het NPLG ervoor moet zorgen dat in al het oppervlaktewater van landbouwgebieden de waterkwaliteitsdoelen worden gehaald en niet alleen in de KRW-waterlichamen.

Niet alleen waterschappen en provincies moeten de gebiedsgerichte aanpak oppakken. Ook van landbouworganisaties en agrarische

ondernemers in het gebied wordt een actieve bijdrage gevraagd. Daarnaast heeft en houdt de rijksoverheid een verantwoordelijkheid voor het te voeren mestbeleid en waterkwaliteitsbeleid en de bijbehorende wetgeving.

Hoe gaat de minister ervoor zorgen dat alle bij het NPLG betrokken partijen hun verantwoordelijkheid nemen en ervoor zorgen dat in 2027 in alle landbouwgebieden de doelen van de Nitraatrichtlijn en de KRW worden gerealiseerd?

Invoering bufferstroken in wetgeving

Een belangrijke maatregel om de kwaliteit van het oppervlaktewater te verbeteren is het aanhouden van bufferstroken langs het oppervlaktewater. Deze stroken die niet bemest en niet bespoten mogen worden, zorgen ervoor dat er minder meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen uitspoelen en afspoelen naar het oppervlaktewater. Daarnaast dragen deze zones bij aan de biodiversiteit.

In het 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn is opgenomen dat de huidige teeltvrije zones langs KRW-waterlichamen worden verbreed tot 5 meter en langs overige watervoerende wateren naar 2 meter met een maximum van 5% van het areaal van een perceel. In dat actieprogramma staat dat die maatregel op 1-1-2023 in werking treedt. Hiervoor is een wetswijziging nodig.

De waterschappen hechten eraan dat een verplichting van bufferstroken via landelijk beleid en wetgeving geregeld wordt.

Kan de minister haast maken met de wetswijziging zodat op 1 januari 2023 agrarische ondernemers genoemde bufferstroken moeten aanhouden?

Behoud van derogatie ook belangrijk voor waterkwaliteit oppervlaktewater

Het krijgen van derogatie voor de Nitraatrichtlijn houdt in dat agrarische bedrijven meer stikstof uit dierlijke mest mogen toepassen dan de norm van 170 kilo stikstof per hectare. Aan de derogatie zijn voorwaarden verbonden, bijvoorbeeld dat 80% van de oppervlakte van het bedrijf uit grasland moet bestaan.

Als Nederland geen derogatie krijgt vervallen de voorwaarden en is de 80% grasland niet meer verplicht. Als grasland wordt omgezet naar bouwland voor de teelt van akkerbouwgewassen, vollegrondsgroenten en bloembollen zorgt dit voor een verslechtering van de waterkwaliteit: deze teelten zijn intensiever, gaan minder efficiënt met meststoffen om en gebruiken meer gewasbeschermingsmiddelen. Resultaat: meer meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen spoelen uit en af naar het oppervlaktewater. Ook hebben deze teelten meer water nodig dan grasland dat leidt tot een toename van de watervraag.

Als Nederland geen derogatie krijgt, neemt het gebruik van dierlijke mest af. Dit zal worden gecompenseerd door een hoger gebruik van kunstmest. Dit is toegestaan zolang wordt voldaan aan de gebruiksnormen voor het totaal aan stikstof en fosfor dat op de percelen mag worden toegepast. Het afvoeren van dierlijke mest en het aanvoeren van kunstmest ter vervanging staat haaks op de transitie naar kringlooplandbouw die dit kabinet bepleit.

Kan de minister ervoor zorgen dat bij verlies van de derogatie de kwaliteit van het oppervlaktewater niet achteruit gaat? En dat wordt voldaan aan de KRW-voorwaarde dat de waterkwaliteit niet mag verslechteren?

Maatwerkeraanpak 7e Actieprogramma Nitraatrichtlijn

Het landbouwbedrijfsleven heeft eind vorig jaar het initiatief genomen voor een maatwerkeraanpak. Deze maatwerkeraanpak is opgenomen in het 7^e Actieprogramma Nitraatrichtlijn als mogelijk alternatief voor het verplichte maatregelpakket.

Randvoorwaarde voor de waterschappen is dat ook met de maatwerkeraanpak in 2027 de doelen van de Nitraatrichtlijn en KRW in alle landbouwgebieden op zand, klei en veen worden gehaald. Ook is het essentieel dat deelnemende agrarische ondernemers vooraf aantonen dat het alternatieve maatregelenpakket tenminste dezelfde vermindering van de emissies van stikstof én fosfor naar het oppervlaktewater oplevert als het generieke maatregelpakket.

Met nog maar 4,5 jaar te gaan tot in 2027 de kwaliteit van het oppervlaktewater moet voldoen aan de gestelde doelen, is het belangrijk dat agrarische ondernemers die mee doen aan de maatwerkeraanpak jaarlijks de resultaten en de genomen maatregelen monitoren en rapporteren. En bij onvoldoende resultaat alsnog moeten voldoen aan het voorgeschreven generieke maatregelpakket.

Kan de minister ervoor zorgen dat wordt opgetreden tegen agrarische ondernemers die deelnemen aan de maatwerkeraanpak maar onvoldoende resultaat boeken? En dat deze bedrijven dan meteen de maatregelen nemen uit het generieke maatregelenpakket? En kan de minister jaarlijks de resultaten van de maatwerkeraanpak rapporteren als deze wordt ingevoerd?

MEER INFORMATIE:

Tessa Maas

06 51 38 24 90, tmaas@uww.nl